

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

קו.

עין משפט נר מצוה

לח א מיי פכ"ט מהל' שנת הלכה נר טושי"ע א"ח סי' קפ"ט סעיף ג:
 לו ב מיי שם הלכה א (והלכה ו) סמג עשין קט (טור א"ח סי' רע"א):
 לז ג מיי שם הלכה י וטמג שם טור ש"ע א"ח סי' רפ"ט סעיף א:
 לח ד מיי שם הלכה ד סמג שם טור ש"ע א"ח סי' רל"ט ס"ו:
 לט ה מיי פ"ע מהל' גירושין הלכה כג סמג עשין ו טושי"ע א"ח סי' קמ"ד ס"ו:
 לו ו מיי פכ"ט מהלכות שבת הלכה ד סמג עשין נט טושי"ע א"ח סי' רל"ט סעיף ו:
 נט טושי"ע ו:

ושמע מינה אומר שתי קדושות על בוס אחד. וזשאין לו כדלמך לעיל (ד' ע"ג): **משום** דבוס של ברכה צריך שיעור. רב אשי לא פליג אלאמריא דבסמוך ואית ליה שפיר טעמו פגמו אלא דמהא ליכא למישמע מינה קאמר: **קפיד אכסא פגימא**. פירש רש"ס דקפיד לתחלה דוקא ולא רש"ס פגום יקדש עליו ומינה א"כ איך התיירו לאכול קודש הדללה משום קפידא דפגימא^א מיהו ראוי רש"ס לסמוך עליו בשעת הדחק: **זוכרהו** על היין. דזמירה כמיז על היין זכרו כיון לבנון (הושע ד') מזכירה דודין מיינן (שיר ל') והאי זכירה היינו קידוש דיוכלו לא מזינו על הכוס אלא בשתפלה כדלמך בשבת (ד' ק"ט): ולא ניתקן על הכוס אלא להוציא בניו וזני ציתו ומה שרגילין לומר ויכולו אחר התפלה בקול רם היינו משום י"ט שכל להיות שבת שמתפללין אהא צחרמנו ואין אומר ויכולו שתפלה ותקנו נמי לומר ככל שצותם שלא לחלק בין שבת לשבת וגראה דקידוש על היין אסמכתא היא והא דלמך בני שמתו (ברכות ד' כ:)

ושמע מינה אומר ב' קדושות על כוס אחד וש"מ ב"ש היא ואליבא דרבי יהודה רב אשי אמר טעמו פגמו וכוס של ברכה צריך שיעור חדא מילתא היא וה"ק מ"ט טעמו פגמו משום דכוס של ברכה צריך שיעור רבי יעקב בר אידי קפיד אחצבא פגימא רב אידי בר שישא קפיד אכסא פגימא מר בר רב אשי קפיד אפילו אחביתא פגימא ת"ר זכור את יום השבת לקדשו וזכרהו על היין אין לי אלא ביום בלילה מגין ת"ל זכור את יום השבת לקדשו בלילה מגין אדרבה עיקר קדושה בלילה הוא קדיש דבי קדיש תחלת יומא בעי לקידושי ותו בלילה מגין ת"ל זכור את יום הנא מיהדר אליה וקא נסיב ליה קרא דיממא ה"ק זכור את יום השבת לקדשו וזכרהו על היין בכניסתו אין לי אלא בלילה ביום מגין ת"ל זכור את יום השבת ביום מאי מברך אמר רב יהודה בפה"ג רב אשי איקלע למחוזא אמרו ליה ליקדיש לן מר קדושה רבה הוה ליה סבר מאי גיהו קדושה רבה אמר מכדי כל הברכות כולן בפה"ג אמרי ברישא אמר בפה"ג ואגיד ביה הזויה להווא סבא דגחין ושתי קרי אנפשיה^א החכם עיניו בראשו^ב אמרי בני רבי חייה מי שלא הבריל^ב במוצי"ש מבריל והולך בכל השבת כולו ועד כמה א"ר זירא יעד רביעי בשבת כי הא^א דיתוב רבי זירא קמיה דרב אסי ואמרי לה רב אסי קמיה דרבי יוחנן ויתוב וקאמר הלענין גיטין חדא בשבתא תרי ותלתא בתר שבתא ארבע וחמישא ומעלי יומא קמי שבתא א"ר יעקב בר אידי יאבל לא על האור אמר רב ברונא אמר רב הגוטל

ואליבא דרבי יהודה. דלמך [א.ק.] מאור ואח"כ בשמים: **משום דכוס של ברכה טעון שיעור**. אבל אי הוה זיה טפי מכשיעור טעמו לא פגמו: **קפיד**. לקידוש והדללה וזכרת המזון אבל אם זכר לשמות מכוס פגום מברך עליו ברכת היין: **לקדשו**. משמע משעה שמתקדש הייב: **אין לי אלא ביום**. לקמן פריך אדרבה עיקר קדושה צלילה הוא דכניסתו היא קדושתו: **קידושה רבה**. זכורא פרי הגפן והאכי קרי ליה קידושה רבה דלכולהו קידושי אמרי לה: **ואגיד ביום**. האריך צו: **עד רביעי בשבת**. אבל מרביעי ולהלן גבי שבת הבא מתחשב: **לענין גיטין**. אמר לה הי"ז גיטין על מנת שתמני לי מאתים י"ז אחר השבת או שאמר קודם השבת תמני לי: **אבל לא על האור**. אם לא צריך זכורא מאורי האש צמולאי שבת שזב אינו מברך: **נטל**

רשב"ם
ושמע מינה אומרים ב' קדושות על כוס אחד. היכא דלית ליה אלא כוס אחד כי הכא אע"ג דלמך לעיל (ד' ע"ג) אין אומרים ב' קדושות על כוס אחד היכא דלית ליה שאני כדמתרלינן לעיל^א: **ושמע מינה** ב"ש היא ואליבא דרבי יהודה. דלמך לעיל^א מאור ואח"כ בשמים דלילו לז"ה ברישא בשמים ואח"כ מאור. והא ליכא למימר ר"מ ואליבא דרבי יהודה כדלמך לעיל^א וצ"ה אומרים נר ובשמים מזון והדללה ועני רבא זו דברי ר"מ היא דה"י פרכינן בצרכות פרק אלו דברים (ד' ע"ג) ומשני לא ס"ד מדקמני ומשגלגלן לאחר המזון מאן שמעת ליה לית ליה האי סברא דמזון ברישא רבי יהודה כדלמך לעיל^א רבי יהודה אומר לא נתקן צ"ה ב"ה על המזון שבתפלה ועל הדללה שסוף כו' אלמא רבי יהודה היא ואליבא דרבי יהודה דלילו לר"מ מי תנא לה משגלגלן לאחר המזון דלדידיה מאור ברישא בין לז"ה בין לז"ה ולא מזון כדלמך לעיל זו דברי ר"מ: **משום דכוס של ברכה צריך שיעור**. אבל אי הוה טפי מכשיעור וטעמו לא פגמו: **אכסא פגימא**. לקדוש והדללה וזכרת המזון אבל אם זכר לשמות מן העולם הוא בלא ברכה^א. ומינה אם אין לו אלא יין פגום מקדש עליו דקפיד לתחלה משמע: **אפילו אחביתא**. חבית קטנות אבל אם חבית של עץ גדולה אין להקפיד: ה"ג ס"ד זכור את יום השבת צלילה מנין אין לי אלא ביום צלילה מנין ס"ל זכור את יום השבת צלילה מנין אדרבה עיקר קדושה צלילה הוא דכניסתו היא קדושתו: **קידושה רבה**. זכורא פרי הגפן והאכי קרי ליה קידושה רבה דלכולהו קידושי אמרי לה: **ואגיד ביום**. האריך צו: **עד רביעי בשבת**. אבל מרביעי ולהלן גבי שבת הבא מתחשב: **לענין גיטין**. אמר לה הי"ז גיטין על מנת שתמני לי מאתים י"ז אחר השבת או שאמר קודם השבת תמני לי: **אבל לא על האור**. אם לא צריך זכורא מאורי האש צמולאי שבת שזב אינו מברך: **נטל**

הגהות הב"ח
 (א) רשב"ם ד"ה ה"ג פ"ר וכו' דפ קדיש תחלת יומא: (ב) ד"ה אין לי אלא ביום וכו' בלילה היא דכניסתו היא קדושתו: (ג) ד"ה ואגיד וכו' אמר להם קידוש גדול:
מוסף רש"י
 חדא בשבתא תרי ותלתא בתר שבתא. קרי בתר שבת שבעה, אבל רביעי חמישי ושני נקראין על שם שבת שבתא. האי שבת דקאמר יום שבת ממש קאמר (גיטין ע"ג).
מוסף תוספות
 א. כיון דרביעי יוכל לברך על כוס פגום. מוס' הל"ש. ב. בתמיה כלומר וכי מושבע ועומד הוא. ג. כדאמרין לעיל. ד. וס' כמובא ח"ן איתא: כל הברכות כולן אע"פ שיצא מוציא, חוץ מברכת הלחם וברכת היין שאם לא יצא מוציא ואם יצא אינו מוציא. ז. דהווא סבא קא שתי אע"פ שלא שפך מכוס של ברכה לזכורו. כ.

רבינו הגנאל
 ומדברין בכוס אחד והברלה, ש"מ אומר שתי קדושות בכוס אחד. וש"מ מדרמקדים המאור לבשמים ב"ש היא, דאי ב"ה בשמים ואח"כ מאור אמרי. ר' יעקב בר אידי קפיד אכסא פגימא. רב ששת קפיד אפ"י מחצבא פגימא לא הוה מברך. מר בר רב אשי קפיד אפילו מחביתא פגימא. ת"ר זכור את יום השבת לקדשו וזכרהו על היין בכניסתו. אין לי אלא ביום בלילה מגין, ת"ל זכור. ומסקנא ביום מאי ואמרין בורא פרי הגפן, והוא קידושה רבה. אמרי בני ר' חייה מי שלא הבריל במוצי"ש שבת מבריל והולך כל השבת. ועד כמה, עד רביעי בשבת. דאמר ר' זירא בענין גיטין יום ראשון ויום שני יום שלישי בתר שבתא. יום רביעי ויום חמישי יום ששי קמי שבתא. אמר ר' יעקב בר אידי אבל בשאר ימי השבוע המבריל אינו מברך על האור. וכן תאני שילא.

ארכל עמנה^א הלך ר' יוחנן עד שיטעום המזון אבל קידוש שאין חובה לשמות להמזון א"כ להמתיין ומינה צירושלמי דברכות א"ר אבא בשם רב מסובין אסורין לטעום עד שיטעום המזון ר' יהושע בן לוי אומר שומין אע"פ שלא שמה ולא פליגי מה דא"ר אבא כשהיו כולן זקוקין לכוס אחד מה דלמך ר' יהושע כשיש לכל אחד כוסו צדו ומשמע נמי אם אין כוסו צדו אפי' שפך מכוס ברכה לכוסות אחרים אין להם לטעום עד שיטעום המזון אבל כשיש לכל אחד כוס א"כ להמתיין ולכך הוה גחין ושתי ומכאן יש להוכיח שא"כ לשפוך מכוס על ברכה לשאר כוסות^א ומינה היכא דכגימי ר' יוחנן לשפוך ממנו לשאר כוסות כדי שיטעמו כולם מכוס שאינו פגום אע"ג דשמיה לא מעכבא כדאמרין צפרק בכל מערבין (עירובין ד' מ:)
 וזמ"ל וזמ"ל יש להוכיח מירושלמי אם יש לכל אחד ככרו א"כ להמתיין ואוכל כל אחד משלו והא דלמך טול צדוך (ברכות ד' מ:)
 נמי (ס' ד' מ:)
 צעל הבית צלוע כדי שיצבע צעין יפה דממשע שאין אולכין אלא מה שמחלק להם מיירי בשאין ככר לפני כל אחד א"כ בשבת וכגון שאין להם לחם משנה דאו צריכין לאכול מצלימתי:
 הגוטל

ארכל עמנה^א הלך ר' יוחנן עד שיטעום המזון אבל קידוש שאין חובה לשמות להמזון א"כ להמתיין ומינה צירושלמי דברכות א"ר אבא בשם רב מסובין אסורין לטעום עד שיטעום המזון ר' יהושע בן לוי אומר שומין אע"פ שלא שמה ולא פליגי מה דא"ר אבא כשהיו כולן זקוקין לכוס אחד מה דלמך ר' יהושע כשיש לכל אחד כוסו צדו ומשמע נמי אם אין כוסו צדו אפי' שפך מכוס ברכה לכוסות אחרים אין להם לטעום עד שיטעום המזון אבל כשיש לכל אחד כוס א"כ להמתיין ולכך הוה גחין ושתי ומכאן יש להוכיח שא"כ לשפוך מכוס על ברכה לשאר כוסות^א ומינה היכא דכגימי ר' יוחנן לשפוך ממנו לשאר כוסות כדי שיטעמו כולם מכוס שאינו פגום אע"ג דשמיה לא מעכבא כדאמרין צפרק בכל מערבין (עירובין ד' מ:)
 וזמ"ל וזמ"ל יש להוכיח מירושלמי אם יש לכל אחד ככרו א"כ להמתיין ואוכל כל אחד משלו והא דלמך טול צדוך (ברכות ד' מ:)
 נמי (ס' ד' מ:)
 צעל הבית צלוע כדי שיצבע צעין יפה דממשע שאין אולכין אלא מה שמחלק להם מיירי בשאין ככר לפני כל אחד א"כ בשבת וכגון שאין להם לחם משנה דאו צריכין לאכול מצלימתי:
 הגוטל

נטל